

YkemaNieuws

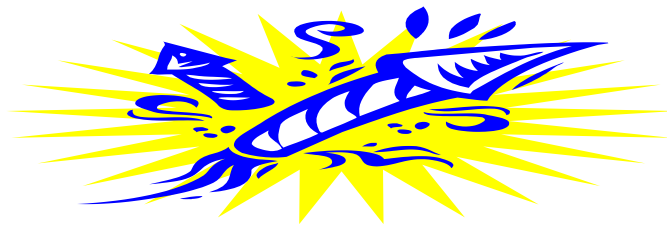

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief
Van de
Commissie stamboomonderzoek
Familie Ykema/Ijkema
(Wymbritseradeel)

Nieuwsbrief nr, 17
2009/2010.

datum: winter

Een Gelukkig 2010

1. Van de redactie.

Beste familieleden en abonnees.

Allereerst wenst de redactie van YkemaNieuws jullie al het goede voor het nieuwe jaar. Per 1 januari zijn al weer de eerste 10 jaren van de eenentwintigste eeuw verleden tijd. Het is in december 2009 ook alweer 9 jaar geleden, dat de eerste YkemaNieuws verscheen en nu zijn we alweer met het 17de exemplaar bezig. Veel van wat er in stond zal zijn weg naar het Ykemaboek moeten vinden, dat nu in een fase is gekomen die wisselwerking met een of meerdere uitgevers wenselijk maakt. Ervaring uit het verleden maakt echter dat we ons niet meer wagen aan voorspellingen aangaande een mogelijke publicatiedatum. We houden jullie uiteraard op de hoogte.

2. Abonnementen.

Het is me dit jaar niet gelukt twee nieuwsbrieven te doen verschijnen. Het tarief voor twee nieuwsbrieven bedraagt 3 euro. Nu er maar een is verschenen zou ik jullie willen verzoeken de helft van 3 is **1.50 euro** over te maken naar rekeningnr. **535902743** tnv Marten Ykema, Ede onder vermelding van YkemaNieuws. Let wel: Dit zijn de abonnementskosten van 2009. Het is per persoon een futiel bedrag, maar voor ons ter bestrijding van de kosten erg belangrijk. Voor een kleine 80 abonnees ca. 80*1.50 is 120 euro. Dus niet vergeten AUB!

Deze keer als onderwerp iets over een vrouw waarover circa 100 jaar na haar dood in de familie nogal kritisch werd gesproken. Het gaat over:

3. Geertje Bangma vrouw van Yke Theodorus Ykema. Stammoeder van alle Ykema's uit de Theodorustak.

In 1936 vindt er tussen de neven Yke Theodorus Ykema, rentenier te Huizum en Klaas Aukes Ykema, dorpsdokter te Sint Nicolaasga, telgen uit de Theodorustak, briefwisseling plaats met daarin de

summiere gegevens over hun voorouders, die zij uit de mond van vorige generaties hebben opgetekend. Een persoon die tot de verbeelding spreekt is hun dan ca. 100 jaar geleden, in 1840 overleden bet -overgrootmoeder Geertje Eeltjes Bangma. Haar reputatie blijkt niet zo best. Yke Theodorus noemt haar in 'ferkearde frou', een vrouw die niet deugt. Zo zou ze verantwoordelijk zijn voor het verdwijnen van het familiekapitaal en kostbare familierelatieën hebben verkwanseld. Bekend is ook bij de heren dat ze een groot aantal, genoemd wordt 15, kinderen ter wereld heeft gebracht. Nieuwsgierig geworden naar het reilen en zeilen van Geertje heb een poging gedaan om met de bronnen die we nu hebben, na te gaan in hoeverre deze van horen zeggen bewering met de waarheid strookt.

Op de aanvallige leeftijd van pas 16 lentes trouwt Geertje Eeltjes Bangma (4-8-1764 Hieslum, 20-9-1840, Bolsward) op 3 september 1780 te Westhem met Yke Theodorus Ykema (3-5-1757 Westhem, 13-1-1822 Bolsward). Geertje was een dochter van Eeltje Okkes Bangma, boer en bijzitter/mederechter van Wymbritseradeel en Akke Simons Ypma. Yke was in de tweede generatie van de Theodorustak de enige zoon van de eerste Theodorus, Theodorus Ykes Ykema en Marij Jans Bouma (Buma). Hij was van beroep: Boer te Wolsum, later te Westhem tot 1 december 1805, daarna tot 1821 in Tjerkwerd (onder Blauwhuis) op de boerderij Senserhuis. Hij is in 1786 ontvanger van Wolsum. Van 1821 tot zijn dood in 1822 korte tijd rentenier te Bolsward.

Op 1 dec. 1805 verhuist de familie van Westhem naar het Senserhuis, de boerderij aan de Hemdijk tussen Blauwhuis en Tjerkwerd. Yke had deze boerderij zelf laten bouwen. Vermoedelijk heeft daar al een boerderij gestaan die is afgebroken. Zoon Okke Ykes Ykema (1795-1829) legde op 9 juni 1805 de grondsteen, zoals blijkt uit de herdenkingssteen in de gevel van de boerderij. Op deze boerderij zijn de laatste drie van de in totaal veertien kinderen die Geertje het levenslicht deed zien, geboren. Negen kinderen bereikten de volwassen leeftijd. Een zoontje, Eeltje (1786) kwam in mei 1790 op 4-jarige leeftijd door verdrinking om het leven.

Geertje kreeg in 1781, toen ze zeventien jaar was, haar eerste kind, een meisje met de naam Maarij. Haar laatste kind, een jongen met de naam Marten, kreeg ze in 1810 op 46 jarige leeftijd. Tussen het oudste en jongste kind van Geertje is een leeftijdsverschil van een kleine 29 jaar! (Haar oudste zoon Theodorus had toen al twee zoons (vierde generatie Theodorustak), Yke Theodorus en Sybren Theodorus, die respectievelijk in 1806 en 1807 waren geboren. (Zij waren ouder dan hun ooms Lolke Ykes (1808) en Marten Ykes van 1810 uit de derde generatie).

De volwassen kinderen (derde generatie Theotak) bestonden uit vier dochters: Maarij (1781-1845), Akke (1788-1827), Trijntje(1790- 1849) en Eelkje 1792- 1877)) en vijf zoons: Theodorus(1783-1844), Okke(1795-1829), Eeltje(1797-), Lolke(1808-1866) en Marten(1810-1868). Via de zoons Theodorus, Okke, Lolke en Marten is Geertje de stammoeder van alle Ykema's uit de Theodorustak.

Hieronder volgt een lijstje met de namen van alle kinderen van Geertje en hun geboortedata. Bekijken we het lijstje statistisch, dan blijkt dat Geertje met grote regelmaat, gemiddeld eens in de 2 jaar, een kind kreeg. De kortste tijd tussen 2 bevallingen was 1 jaar en 4 maanden, de langste tijd 3 jaar en 2 maanden. Totaal is ze in die periode van 29 jaar ongeveer 10 jaar en 6 maanden zwanger geweest. Ze moet wel een een een geweldig sterk lichaam hebben gehad en vermoedelijk hoorde daarbij ook een sterke geest, om gezin en werk op de boerderij te kunnen bestieren. Toen ze daarna als rentenierse in Bolsward woonde, bleek ze geen uitgebluste oude vrouw te zijn, maar roerde zich, niet tot ieders genoegen vermoedelijk, nog danig, zoals later zal blijken.

1	16-12-1781	Mary	
2	28-10-83	Theodorus	
3	29-3-86	Eeltje	jong overleden, met 4 jaar verdronken
4	22-5-88	Akke	
5	39-4-90	Trijntje	
6	9-4-92	Eelkjen	
7	10-6-95	Okke	

8	6-6-97	Eeltje	
9	13-4-99	Johannes	jong overleden
10	14-12-1801	Antie	jong overleden
11	24-8-04	Antje	jong overleden
12	25-10-06	Johannes	jong overleden
13	25-2-08	Lolke	
14	28-6-10	Marten	

Yke Theodorus, of Yke Dorus, zoals hij genoemd werd en Geertje met hun jongste kinderen boerden op Senserhuis van 1805 tot 1821. In dat jaar verhuisde het gezin met de twee jongste kinderen naar Bolsward en bewoonde het huis op het Groot Zand no.191. De in 1806 ook op Senserhuis geboren Johannes was van tevoren in mei 1820 overleden. Lang heeft Yke Dorus niet kunnen rentenieren, want al op 13 januari 1822 is hij plotseling op 64 jarige leeftijd overleden. Hij is te Westhem begraven. Opvallend is dat zoon Okke, die mogelijk mee geboerd heeft op Senserhuis, zijn vader niet opvolgde toen deze stopte met boeren, maar op 28 november 1820 met vrouw en beide kinderen naar Parrega vertrok om daar boer te worden.

In 1831 is Leauwe Pieters Abbema huurder van Senserhuis. In 1834 is Geertje voor 5/6 deel eigenaresse. Op 25 mei 1837 wordt de boerderijen door de eigenaressen Geertje Eeltje Bangma weduwe van Yke Theodorus Ykema en Tjitske Sijbrens Sijperda, echtgenote van Simen Pieters Poelstra te Tsjalhuizum, verkocht voor de som van f. 32.103 aan Ysbrand Klazes Galema boer onder Bolsward en grootgrondbezitter..

3.1 De nalatenschap van Geertje Ykema-Bangma

Het eerste testament.

Er is een testament van Geertje van 8 juli 1831 opgemaakt door notaris Esge Taco Kuiper te Bolsward. Een van de opmerkelijke dingen die worden genoemd is een schenking bij wijze van vooruitmaking aan de kinderen van wijlen dochter Akke Ykes Ykema, in leven huisvrouw van de Heer Johannes Mesdag, koopman en commissionair te Bolsward “*zoodanige som, als genoemde Johannes Mesdag bij mijn overlijden aan mij mogt verschuldigd zijn*”.

(Opmerking: Vermoedelijk gaat het hier om een door koopman Johannes Mesdag geleend onbekend geldbedrag, waarover hij Geertje tot haar dood een lijfrente van 2.50 per week uitbetaalde. In 1831 zat Johannes in grote geldzorgen en moest om zijn schulden te betalen zijn woonhuis verkopen. (Door zijn moeder Engeltje Monsma opgekocht). Hij leende kennelijk ook van zijn schoonmoeder Geertje Ykema-Bangma. Alvorens na het overlijden van Geertje de nalatenschap onder de erfgenamen werd verdeeld, moest deze “vooruitmaking” aan de kinderen Mesdag zijn gedaan)

Opvallend is ook de hier volgende alinea:

“Ik begeer dat mijne begravenisse instilte en zonder eenige de minste statie zal plaats hebben, zelfs dat niemand zal worden uitgenoodigd mijn lijk naar het graf te vergezellen en dat mijn ontzield ligchaam op het kerkhof van Tsjerkwerd zal worden begraven; aanzoekende mijne kinderen en verdere bloedverwanten geene uiterlijke tekenen van rouw over mijn afsterven aan te nemen”. Uit deze merkwaardige laatste wil moeten we wel opmaken dat er op dat moment iets helemaal mis was tussen Geertje en haar kinderen en haar gevoelens ten opzichte van haar in 1822 zo plotseling overleden man. Waarom wilde ze in Tjerkwerd begraven worden en niet naast hem op het kerkhof te Westhem? Teleurgesteld in haar financiële situatie waarin hij haar had achtergelaten? Dat het tussen haar en de kinderen niet goed zat, zou ook kunnen blijken uit de benoeming van een executeur testamentair in de persoon van Leauwe Pieters Abbema, de huurder van Geertjes boerderij, onder Tjerkwerd. Kennelijk was haar huurder op dat moment de enige persoon aan wie ze haar vertrouwen schonk. Voor de kinderen was het wel erg pijnlijk geweest als na het overlijden van hun moeder een buitenstaander de begrafenis had geregeld en zij niet naast hun vader was begraven. Die schande is hen bespaard gebleven, want in 1837 heeft Geertje opnieuw een testament gemaakt en verviel het bovenstaande.

Senserhuis verkocht.

De eerste uiterlijke tekenen van geldpijn blijken uit een schuldbekentenis op 12 april 1826, voor een bedrag van 4000 gulden bij Pieter Wopkes Feenstra, predikant te Sneek. Een bedrag waarvoor je in die tijd twee flinke boerderijen kon bouwen. Daarna volgen vanaf 23 juni 1826 tot 4 februari 1836 nog 10 schuldbekentenissen van onbekende grootte bij meerdere kredietverstrekkers, geregistreerd bij notaris Esge Taco Kuipers te Bolsward. Het lijkt erop dat huuropbrengst van de boerderij niet toereikend was voor Geertje om de eindjes aan elkaar te knopen. Maar waarom had deze alleen wonende weduwe zoveel geld nodig? Oude schulden van Yke Theodorus? Mogelijk zijn de schadelijke gevolgen van de grote overstromingsramp van 1825, die heel Zuidwest Friesland trof, hierop ook van invloed zijn geweest. Dit zou ook een verklaring voor de verkoop van dit kapitale familiebezit kunnen zijn.

Op 11 mei 1837 wordt de boerderij verkocht aan IJsbrand Klazes Galema, katholieke boer onder Bolsward, voor de som van f. 32.103. Medeoverkoopster voor 1/6 is Tsjitske Sijbrens Sijperda, echtgenote van Simen Pieters Poelstra te Tsjalhuizum. Veertien dagen voor de officiële verkoop was de boerderij provisioneel gekocht door Geertjes oudste zoon Theodorus Yke Ykema, assessor van Wymbritseradeel.

De opbrengst:was f. 32.103. Voor de erven Ykema 5/6 maal 32.103 is f. 26.753 minus de notariskosten. Vermoedelijk heeft er boedelscheiding plaatsgevonden. Bij gemeenschap van goederen kreeg Geertje de helft is ca.f. 13.000. De andere helft was voor de 9 kinderen of hun erfgenamen. Per kind 13.000/9 is ca.1450 gulden. (Theodorus Ykes zal er nog 2% strijkgeld is ca 650 gulden, aan hebben overgehouden, wegens de provisionele koop). Onbekend is of de boerderij was belast met een hypotheek. In dat geval hebben weduwe en kinderen een lager bedrag aan de verkoop overgehouden. De echtgenote was destijds geen mede-erfgename van de overleden man.. Voor zoon Lolke is het bedrag vermoedelijk genoeg geweest om in 1838 een veestapel te kopen, daarmee te gaan boeren en in Weidum een boerderij van de familie Buma te huren. Geertje kon van haar deel de schulden aflossen.

Het tweede testament

Nadat in mei 1937 Senserhuis was verkocht, liet Geertje op 15 juni 1837 een nieuw testament opmaken. Aan de ongetrouwde zonen Eeltje en Lolke wordt een bedrag van respectievelijk f. 900 en f 1000 gelegateerd bij het overlijden van Geertje boven hun erfdeel: *“Ik begeer dat de vooruitmakingen aan mijn zonen Eeltje en Lolke besproken binnen twee maanden na mijn overlijden vrijwillig aan hen zullen worden uitgekeerd zonder dat daartoe eenige aanmaning van hunne zijde zal behoeven plaats te hebben.*

Eeltje en Lolke waren beide nog ongetrouwd, de andere 7 kinderen hadden bij hun trouwen een uitzet van f.1000 meegekregen. Eisen betreffende Geertjes begrafenis zijn in dit testament niet meer aan de orde, evenmin is er sprake van een executeur testamentair. De verhouding met de kinderen lijkt weer normaal.

Inventaris.

Geertje overlijdt op 20 september 1840 te Bolsward in het pand aan de Kleine Dijklakker, perceel 398. Ze huurde een deel van het pand van de eigenaar en bewoner Feije Lolkes Wartena, zonder beroep. Verder rechts van de woning aan de overkant van de gracht aan de Grote Dijklakker woonde de schoonfamilie van haar dochter Akke, de voorname doopsgezinde familie Mesdag, op perceel 323. Ten overstaan van notaris Esge Taco Kuiper vindt in het sterfhuis van Geertje op 25 november 1840, in aanwezigheid van de erfgenamen of hun gemachtigden een inventarisatie van de goederen, baten en lasten plaats. De erfgenamen aanvaardden de nalatenschap van Geertje *‘onder voorregt van boedelbeschrijving’*. Deze clausule voorkomt dat ze opdraaien voor de eventuele schulden van de erfllaatster.

Aanwezige erfgenamen zijn:

1: Theodorus Ykes Ykema, assessor van Wymbritseradeel in persoon en optredend als gemachtigde van a: Marij Rusticus-Ykema, b: Trijntje de Jager-Ykema, c: Marten Ykes Ykema, koopman te Sneek, d: De kinderen van wijlen Akke Mesdag-Ykema en e: de kinderen van wijlen Okke Ykes Ykema.

2: De weduwe Eelkje Cuipers-Ykema, ijzerkraamster te Harlingen,

3: Eeltje Ykes Ykema, buiten beroep te Bolsward en

4: Lolke Ykes Ykema, boer te Weidum

Eeltje treedt tevens op als gemachtigde van de toeziende voogd van de kinderen van Johannes Mesdag: Epke Roos van Mesdag, olieslager en koopman te Akkrum en als gemachtigde van de toeziend voogd van de kinderen van wijlen Okke Ykes Ykema, Jacob Hotzes Rusticus, boer te Allingawier.

De inventaris, 222 stukken groot, bestaande uit huisraad, kleding, linnen en sieraden, wordt geschat op een waarde van 511,94 gulden. Het duurste stuk, het gouden oorijzer van wijlen Geertje, wordt geschat op een waarde van 108.16 gulden.

Dan volgt een lijst van debiteuren (*Inschulden*). Genoemd worden.

a: Notaris Kuiper saldo ontvangsten en uitgaven tbv Geertje-----f. 43,16

b: Johannes Mesdag terzake verschuldigde lijfrente als rest van meer -----f. 2.50

c: Ofke Pieters Hamersma terzake obligatie groot aan kapitaal f.200.00

d: Wijlen Okke Ykes Ykema en deszelve kinderen terzake geleend geld f.409.62

e. Eelkje Ykes Ykema terzake geleend geld zeven schuldbekentenissen

(voor een totaal bedrag van 2900 gulden, de eerste van 1 feb. 1837

de laatste van 12 april 1839. De rente van 4% jaars is niet betaald f. 2900

“De debiteuren van de schuldvordering hiervoor subletters c, d en e insolvent zijnde worden deze schuldvorderingen aangetekend voor memorie.

Bedragen de solvante vorderingen tezamen f. 45.66

En met de hiervoor geïnventariseerde roerende goederen goud en zilveren werken

f. 557.60

Eindelijk behoort nog bij dezen actieve toestand ene huizinge cumanexis aan de zuiderkade van de Noordhaven binnen Harlingen ten kadaster in de gemeente Harlingen bekend in sectie A genummerd 584 voor eene inhoudsgrootte van een roede drieëndertig ellen waarop tot heden geen huur verschuldigd is”.

Meest opvallende (*insolvente*) debiteur is dochter Eelkje die een ijzerhandel had in Harlingen, en in 1834 failliet ging. Zij leende in de laatste drie jaar voor de dood van haar moeder in totaal f. 2900 (in die tijd meer dan tien jaartraktementen van een schoolmeester!) en was kennelijk niet in staat ook maar een gulden van het geleende geld weer in de erfenis te brengen. Verder woonde zij zonder huur te betalen in het pand van haar moeder aan de Noorderhaven te Harlingen. Een en ander zal zeker van invloed zijn geweest op de sfeer tijdens de behandeling van de nalatenschap van Geertje.

Nadelige toestand. Er volgt een lijst van 31 crediteuren, meest plaatselijke middenstanders en de verschuldigde bedragen. Totaal voor een bedrag van f. 533.60. over de periode 1838 tot september 1840. Het blijkt dat Geertje, hoewel kennelijk een slecht betaalster, geen grote schulden meer heeft. Belangrijke posten zijn:

Docter Metz, medicinale diensten f. 52.40

Apotheker Lyklema medicijnen f. 14.40

De huisbaas Feije L. Wartena, kostgeld en kamerhuur f. 77.85

Onderhoud van het huis in Harlingen, 1839/1840, timmerman, metselaar, schilder, totaal f. 58.54

Verder gaat het voor het merendeel om nog openstaande rekeningen bij de plaatselijke middenstand. waaronder :

Bij drie bakkers voor totaal f. 9.43

Bij vier kruideniers	f. 38.21
Bij twee slaggers	f. 11.89 waaronder spek voor f. 5.22 ^{1/2}
Sieraden	f. 8.25
Kleding en textiel	f. 17.60
Brandewijn en suiker	f. 2.68 ^{1/2} in augustus en september laatstleden.

Een rekening voor levering van “aangeleverd wagenshoutwerk” in augustus 1840 door Jacob Wopkes Smidt groot f. 45.00.
Mogelijk gaat het hier om een door een paard voortgetrokken wagentje..

Tenslotte was er nog een vordering, “*van de Heer Meester Binse Albarda, advocaat te Leeuwarden, terzake aan door hem voor de erfstaatster gevoerde procedure contra Swopkjen Eeltjes Bangma in de jaren achtienhonderd drieëntwintig tot achtienhonderdnegen en twintig, groot*” f. 155.00

Dit bracht het totaal der schulden op f. 535.66

Verder eisen Eeltje Ykes Ykema en Lolke Ykes Ykema de in het testament van 25 juni 1837 vastgelegde vooruitmakingen op in verband met de nog niet ontvangen huwelijksuitzet van 1000 gulden elk. Ondanks deze testamentaire beschikking blijkt dat: “*De rekwiranten Theodorus Ykes Ykema en Eelkje Ykes Ykema zich niet kunnende vereenigen met de vordering van de voornoemde Eeltje en Lolke Ykes Ykema aangegeven, hebben zich zoo privé als gemelde Theodorus Ykes Ykema namens zijn lastgevers voorbehouden die vordering te kunnen betwisten*”.

Wat advocaat Albarda betreft behouden de gezamenlijke rekwiranten zich het recht voor de wettigheid van de schuldvordering te kunnen betwisten.

De openbare verkoop.

Op 2 december 1840 vindt in het sterfhuis aan de Kleine Dijklakker de openbare verkoop plaats. De 222 stuks *meubelen, huisgeraden, klederen, linnens, goud en zilveren werken* brengen in totaal f. 588.66 op. Gemiddelde prijs per colli f. 2.65. Het goedkoopst zijn twee glaasjes die weggaan voor f. 0.10. Het duurste stuk is het gouden oorijzer van Geertje. Het wordt gekocht door Salomon de Vries voor f. 113.00. Het wagentje wordt eigendom van Jan Brouwer voor f. 41.25. Lolke Ykema koopt voor zijn kersverse echtgenote onder anderen een “*streng gitten in goud*” voor f. 31.00. Eeltje Ykema koopt de linnenkast voor f. 29.00, Hayo Bangma wordt voor f. 21.00 eigenaar van drie strengen bloedkorallen. Dit zijn de vijf duurste stukken.

In totaal dienen zich 51 kopers aan. Het zal dus een levendige verkoping zijn geweest. Ook de erfgenamen van Geertje laten zich niet onbetuigd.

Lolke spant de kroon, hij koopt voor een bedrag van f. 70.25. Duurste stuk het al genoemde streng gitten in goud voor f. 31.00. Broer Eeltje, komt op f. 38.15. Johannes Mesdag, weduwnaar van Akke, koopt voor hem en zijn kinderen voor een bedrag van f. 29.25. Theodorus schaft zich voor f. 15.85 het een en ander aan. Marten voor f. 12.85. Anne de Jager, de echtgenoot van Trijntje, f. 10.20.

Dochter Eelkje voor f. 9.95. De weduwe van wijlen zoon Okke Ykema en dochter Marij Rusticus-Ykema hadden kennelijk geen belangstelling. Een van de overige kopers was een man met de opmerkelijke naam David Peacock.

In totaal wordt door de erfgenamen voor een bedrag van f. 186.50 uit de boedel gekocht.

Dit is bijna een derde van de totale opbrengst. De claims van advocaat Albarda en van de zoons Eelke en Yke niet meegerekend, was er een schuld bij de leveranciers van ca. f. 380.

De boedel bracht ca. f. 588 op. Hiervan ging af totaal aan notariskosten ca. f. 23.

Batig saldo van de nalatenschap f. 185. Het huis in Harlingen is niet in de berekening meegenomen.

Nabeschouwing.

Geertje leende van 1826 tot 1837, het jaar waarop Senserhuis werd verkocht, om onbekende redenen veel geld. Met haar status als veronderstelde rijke boerin, of met misschien de boerderij Senserhuis als

onderpand, was dat kennelijk niet moeilijk. Zelf schonk zij in die periode geld aan haar schoonzoon Johannes Mesdag. Zij ontving daarvoor van hem een lijfrente van f. 2.50 per week.

Als Senerhuis verkocht is, lost ze blijkbaar haar schulden af. Van het restant van haar kapitaal leent ze haar failliete dochter Eeltje vanaf 1837 tot haar dood in 1840 op 7 schuldbekentenissen een bedrag van f.2900 waarmee Eelkje vermoedelijk op haar beurt haar schulden aflost. Kennelijk was Geertje daarmee door haar geld heen. In de periode 1838 tot haar overlijden lijkt ze nog uitsluitend op de pof bij de plaatselijke middenstand haar inkopen te doen. Na de verkoop van de roerende zaken na haar overlijden is er toch nog een batig saldo van f. 185. Enkele van de erfgenamen kochten zelf voor totaal voor ca. 1/3 van de waarde op, zodat er toch nog heel wat dingen van waarde in de familie bleven. Dat Geertje zelf belangrijke familierelatieën ten gelde heeft gebracht is niet gebleken.

Geertje heeft tot haar dood kunnen rentenieren. Op dat moment konden haar bescheiden schulden door de erfgenamen nog royaal worden voldaan uit de openbare verkoop van haar roerende goederen. Duidelijk is ook dat de beide zoons Eeltje en Lolke, dankzij de kapitaalvlucht naar hun zuster Eelkje in Harlingen, konden fluiten naar de hen per testament in het vooruitzicht gestelde f. 1000. Zij eisten dat de andere 7 kinderen of hun erfgenamen elk hun als bruidschat ontvangen F.1000, totaal f. 7000 weer in de erfenis zouden brengen. Dat is om begrijpelijke redenen niet gebeurd.

Of er uiteindelijk nog een voor alle partijen bevredigende regeling uit de bus is gekomen weten we niet. Er zijn geen stukken gevonden waaruit de definitieve regeling van de nalatenschap, inclusief het huis in Harlingen blijkt.

In hoeverre hadden nu de twee neven het in 1936 wat hun bet- overgrootmoeder betreft bij het rechte eind? Wat het aantal kinderen betreft: Het waren er geen 15, maar voor zover we kunnen nagaan 14. Wat dat betreft heeft Geertje een topprestatie geleverd. Maar was ze ook een “ferkearde” vrouw? Als dat verkeerde slaat op het beheer van het familievermogen, dan hadden de heren voor wat daarvan in bovenstaande hebben kunnen zien, een punt. De achtergronden, oorzaken en details ontbreken echter. Uit het testament van 1831 kun je afleiden dat de verhoudingen met de kinderen dan danig zijn verstoord. Bovendien wil ze dan na haar overlijden niet naast wijlen haar man begraven worden.. Ook hier kunnen we slechts gissen naar de oorzaak, maar er moet iets goed mis zijn geweest. Een ding is zeker, dochter Eelkje in Harlingen is er met de laatste f. 2900 van het familiekapitaal vandoor gegaan, de rest van de erfgenamen had het nakijken.

Woning/winkel van Eelkje de ijzerkraamster te Harlingen aan de Zuidkade van de Noorderhaven zoals die er nu uitziet. Vroeger had het pand een klokgevel. Het grote gebouw links achter de boom is het gemeentehuis. In de 18e eeuw meerde op deze plaats het Statenjacht van de Friese stadhouders af. Foto Cor Bakker.

Geertje Eeltjes Bangma. Chronologie.

- 1764 8 augustus. Geboren als dochter van Eeltje Okkes Bangma, bijzitter van Wymbritseradeel
- 1780 3 september. Trouwt, amper 16 jaar oud, met Yke Theodorus Ykema boer te Westhem..

Secretariaat: Geffenstraat 3 6844 HB Arnhem Tel, 026 3814234

- 1781 Geboorte eerste kind, dochter Marij. Kreeg in totaal 14 kinderen waarvan 9 volwassen werden.
- 1805 1 december. Naar nieuw gebouwde boerderij Senserhuis onder Tjerkwerd bij Blauwhuis.
- 1810 Geboorte zoon Marten, het veertiende en laatste kind.
- 1821 Naar Bolsward als rentenierse met echtgenoot Yke Theodorus en beide jongste zoons van 11 en 13.
- 1822 13 januari. Echtgenoot Yke Theodorus overlijdt plotseling op 64 jarige leeftijd.
- 1824 27 september. Echtscheiding dochter Eelkje van 2e echtgenoot, de koloniaal Piebe Wiarda.
- 1825 5 februari. Overstromingsramp in Zuidwesthoek en andere delen van Friesland.
- 1826 12 april Geertje leent f. 4000
- 1831 16 mei. Verkoop van meubelen en huisraad. Opbrengst f.525. Vermoedelijk verhuizing van koopwoning naar huurwoning.
- 1831 8 juli Eerste testament van Geertje.
- 1831 Schoonzoon Johannes Mesdag, weduwnaar van Akke, in financiële problemen.
- 1834 Mei. Dochter Eelkje, winkelierster (ijzerkraamster) te Harlingen, is failliet (advertentie Leeuw. Crt.)
- 1825-1834. Totaal 11 obligaties vanwege geleend geld. Totale bedrag onbekend.
- 1837 25 mei. Senserhuis verkocht aan IJsbrand Klazes Galema, boer onder Bolsward. Voor f32.103. Geertje was voor 5/6 eigenaresse. Boedelscheiding?
- 1837 15 juni. Het tweede testament van Geertje.
Vanaf 1 feb. Dochter Eelkje leent in dat jaar 1300 gulden op 4 schuldbekentenissen.
- 1837 Mei? Zoon Lolke startende boer op Domnazathe te Weidum. Daarvoor arbeider te Abbega.
- 1838 26 sept. Geertje koopt woonhuis/winkel Noorderhaven, Zuidkade te Harlingen voor f. 866.
- 1839 12 april laatste datum waarop Eelkje,(weduwe Kuipers) geld leende (f.1000). Totaal in de periode 1837-1839 f. 2900 op 7 schuldbekentenissen.
- 1840 20 september. Geertje overlijdt op de leeftijd van 76 jaar.
- 1840 25 november. Inventarisatie bij notaris Kuiper te Bolsward.
- 1840 2 december. Openbare verkoop van de inventaris(roerende zaken).

Bronnen:

- Brief van Yke Theodorus Ykema (1867-1938) rentenier te Huizum aan zijn neef Klaas Aukes Ykema (1872-1952), arts te Sint Nicolaasga.. dd 27 oktober 1936 (Fries).
- Inventaris van de nalatenschap van Geertje Eeltjes Bangma dd. 25 november 1840. Not. Kuiper, Bolsward RAF)
- Finale verkoop "Eene Zathe en Landen" etc.(het Senserhuis) onder Tjerkwerd. dd. 25 mei 1837. Register notaris Kuiper (RAF). (Het koopcontract zelf ontbreekt bij de stukken van notaris Kuiper)
- Inventaris van de goederen van Wed. Geertje Ykema-Bangma, dd. 25 nov. 1840 bij notaris Esge T. Kuiper te Bolsward (RAF).
- Kadaster: Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel van 1832 en bijbehorend minuutplan. (internet 'dewoonomgeving').
- Overlijdensakte Geertje Eeltjes Bangma weduwe van Yke Theodorus Ykema.
- Overlijdensakte Yke Theodorus Ykema
- Overzicht van Auke Ykes Ykema (1836-1904) aangaande zijn voorouders (Fries)
- Radiatie (doorhaling) van een brevet mbt. Theodorus Yke Ykema te Westhem en anderen dd.8 september 1841. Genoemd in het Register van notaris Kuiper (RAF).
- Testament van Geertje Eeltjes Bangma Weduwe Yke Theodorus Ykema opgemaakt bij notaris Esge Taco Kuiper te Bolsward, dd. 8 juli 1831. Notaris Esge Taco Kuiper, Bolsward (RAF).
- Testament van Geertje Eeltjes Bangma Weduwe Yke Theodorus Ykema.. dd.15 juni 1837. Notaris Kuiper (RAF).
- TRESOAR. Notarieel archief. (internet)
- Vermoolen, Joost. Genealogie en geschiedenis van het geslacht Mesdag. Walburg Pers. Zutphen 1998.
- Verslag van de openbare verkoping van de roerende goederen van Geertje Eeltjes Bangma, gehouden 2 december 1840. Not. Kuiper (RAF).
- Ykema, Marten E.:Stamboom Ykema's Wymbritseradeel.

Cor Bakker.

4. Overleden.

Mevrouw. M.Ykema-Born,oud 79 jaar, te Zoetermeer, op 16 november 2009. Geboren op 20 maart 1932 te Berlikum.

5. Diversen.

Tip: Wie geïnteresseerd is in familienamen kan terecht op www.meertens.knaw.nl/nfb van het Meertensinstituut. Waar komt de naam het meest voor en in welke aantallen etc. In 1947 en 2007

6. Belangrijke adressen:

Commissievoorzitter: Rely (Aurelius) Ykema. Zuidlaarderweg 12, 9756 CH Glimmen t. 050-4062727. E-mail a.j.ykema@hetnet.nl

Penningmeester/admin. abonnementen: Marten E.Ykema: Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.: 0318-635572.E-mail: info@ykemaweb.com (algemeen Ykema adres); marten@ykemaweb.com (persoonlijk adres Marten Ykema).

Abonnement YkemaNieuws: Rekeningnummer: 535902743 tnv **M.E. Ykema. Ede.** Onder vermelding van: “YkemaNieuws”.

Secretaris/redacteur: Cor Bakker, Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234 Email: cornelisbakker@hetnet.nl

Reacties, opmerkingen ed. op YkemaNieuws: nieuwsbrief@ykemaweb.com.

Ykema website: www.ykemaweb.com . Gastenboek: www.ykemaweb.com/guestboek

Copyright: Uit deze YkemaNieuws mag niets worden vermenigvuldigd of voor presentaties of publicaties worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de redactie en de Commissie Ykema(Wymb.).